

BS/55/2013

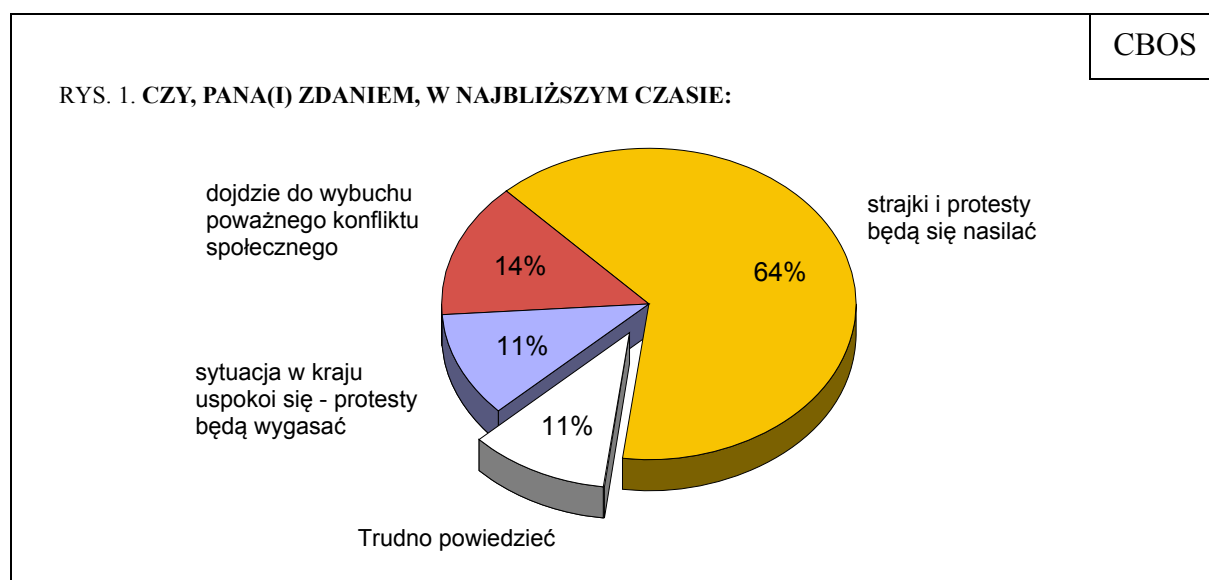
POTENCJAŁ NIEZADOWOLENIA
SPOŁECZNEGO – STOSUNEK
DO RÓŻNYCH FORM PROTESTU

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Prawie dwie trzecie Polaków (64%) jest zdania, że w najbliższym czasie nastroje niezadowolenia i protesty społeczne w Polsce mogą się nasilać, dalsze 14% ankietowanych przewiduje, że dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego¹. W sumie ponad trzy czwarte badanych uważa, że w naszym kraju zwiększa się potencjał społecznego niezadowolenia. Tylko nieliczni (11%) sądzą, że napięcia społeczne w Polsce nie będą narastać, a przeciwnie – ulegną pewnemu wyciszeniu.

W porównaniu z pomiarem ubiegłorocznym wzrosły oczekiwania strajkowe – obecnie kształtują się one podobnie jak w końcu lat dziewięćdziesiątych.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższym czasie:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	III '99	VII '99	IX '99	VI '12	IV '13
	w procentach				
– sytuacja w kraju uspokoi się – protesty będą wygasać	15	14	11	21	11
– strajki i protesty będą się nasilać	57	61	64	47	64
– dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego	16	16	17	18	14
Trudno powiedzieć	12	9	8	14	11

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (275) przeprowadzono w dniach 4–10 kwietnia 2013 roku na liczącej 1150 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Dziesięć miesięcy temu o nastrojach niezadowolenia i chęci protestów mówili przede wszystkim ludzie młodzi (w czerwcu 2012 roku aż 76% mających 18–24 lata było przekonanych o nieuchronności protestów), pozostałe grupy wiekowe oceniały sytuację bardziej wstrzemięźliwie. Obecnie różnice ocen się zatarły i poza najstarszymi respondentami wszystkie grupy wiekowe zrównały się w swych ocenach z młodzieżą – w sumie od 77% do 83% badanych w wieku aktywności zawodowej diagnozuje wzrost społecznej frustracji i spodziewa się protestów, z możliwością wybuchu konfliktu społecznego łącznie.

Tabela 2

Wiek	Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższym czasie:		
	strajki i protesty będą się nasilać	sytuacja w kraju uspokoi się – protesty będą wygasać	dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego
	w procentach		
18–24 lata	68	15	13
25–34	72	6	11
35–44	68	14	9
45–54	69	12	13
55–64	61	13	16
65 lat i więcej	49	9	21

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Podobnie jak przed dziesięcioma miesiącami, pesymizmowi w ocenie sytuacji społecznej w Polsce sprzyja także wykształcenie, choć różnice sprowadzają się głównie do innego rozłożenia akcentów. Im wyższe wykształcenie, tym częściej wyrażana opinia, że strajki i protesty społeczne będą się nasilać. Osoby gorzej wykształcone częściej prognozują, że może dojść do wybuchu poważnego konfliktu społecznego. Natomiast przewidywania co do uspokojenia się nastrojów strajkowych poziom wykształcenia różnicuje w małym stopniu.

Tabela 3

Wykształcenie	Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższym czasie:		
	strajki i protesty będą się nasilać	sytuacja w kraju uspokoi się – protesty będą wygasać	dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego
	w procentach		
Podstawowe	56	11	17
Zasadnicze zawodowe	64	10	19
Średnie	66	11	12
Wyższe	71	14	7

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Symptomatyczne jest, że narastanie nastrojów strajkowych bardzo często zauważają pracujący na własny rachunek (75%), czyli osoby, które z powodów „zawodowych” częściej są zainteresowane stanem nastrojów społecznych. Prywatni przedsiębiorcy – obok średniego personelu technicznego (77%), rolników i osób bezrobotnych (po 74%), robotników wykwalifikowanych (72%) oraz kadry kierowniczej i specjalistów (70%) – należą do tych grup społeczno-zawodowych, które najczęściej się spodziewają, że strajki i protesty będą się w Polsce nasilać. Z kolei wybuch konfliktu społecznego relatywnie najczęściej przewidują robotnicy niewykwalifikowani (25%).

Diagnoza co do wzrostu nastrojów strajkowych i skłonności do protestów jest stawiana w zasadzie podobnie często niezależnie od deklarowanych dochodów na osobę w rodzinie. Jednak w sumie (czyli biorąc pod uwagę także opcję „wybuch konfliktu społecznego”) odsetek pesymistów co do rozwoju sytuacji społecznej w kraju jest nieco wyższy wśród osób gorzej i średnio zarabiających niż wśród zarabiających powyżej średniej. Subiektywna ocena własnych warunków materialnych wpływa na radykalizację ocen – respondenci określający swoją sytuację materialną jako złą częściej niż pozostali spodziewają się wybuchu poważnego konfliktu społecznego.

Tabela 4

Ocena własnych warunków materialnych	Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższym czasie:		
	strajki i protesty będą się nasilać	sytuacja w kraju uspokoi się – protesty będą wygasać	dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego
	w procentach		
Złe	52	11	27
Średnie	67	8	14
Dobre	67	16	8

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Poglądy polityczne nie różnicują znacząco oczekiwań badanych, natomiast pewne różnice można dostrzec w elektoratach partii politycznych, choć nie wpływają one na ogólny kształt stawianej diagnozy.

W elektoratach ugrupowań politycznych relatywnie najlepiej sytuację oceniają zwolennicy rządzącej PO – 22% z nich wierzy, że sytuacja w kraju będzie się uspokajać, większość jednak spodziewa się narastania protestów i konfliktów. Warto dodać, że jeszcze dziesięć miesięcy temu elektorat rządzącej partii równie często podzielał tezę o narastaniu nastrojów strajkowych lub możliwym wybuchu konfliktu (w sumie 45%), co wierzył, że sytuacja w kraju będzie się uspokajać (43%). Widać zatem wyraźne pogorszenie ocen

i wzrost pesymizmu wśród zwolenników PO. Stosunkowo bardziej pesymistyczni są także sympatycy SLD. Wśród potencjalnych wyborców pozostałych ugrupowań ponad trzy czwarte spodziewa się, że w najbliższym czasie konflikty i protesty będą w Polsce narastać.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższym czasie:		
	strajki i protesty będą się nasilać	sytuacja w kraju uspokoi się – protesty będą wygasać	dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego
	w procentach		
PSL	77	10	11
PiS	76	4	14
SLD	62	21	14
PO	60	22	6
Niezdecydowani	60	12	18

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

W związku z ubiegłomiesięcznymi protestami (strajk na Śląsku) oraz zapowiedziami protestów i strajków, składanymi przez przedstawicieli związków zawodowych, zapytaliśmy ankietowanych o poparcie dla rozmaitych form protestu, które częściej lub rzadziej zdarzają się w naszym kraju. W jaki sposób, zdaniem Polaków, powinno się wyrażać sprzeciw wobec decyzji rządzących na różnych szczeblach?

Podobnie jak w poprzednich badaniach, najbardziej akceptowane są najłagodniejsze i „nieinwazyjne” wobec społeczeństwa formy protestów, takie jak: publiczne zbieranie podpisów pod petycjami (73%), organizowanie happeningów bądź akcji mających na celu zwrócenie uwagi na jakiś problem lub sytuację jakiejś grupy społecznej (68%). Prawie dwie trzecie Polaków (62%) uważa, że w demokratycznym państwie strajk należy do niezbywalnych narzędzi sprzeciwu nie tylko wobec pracodawców, ale także wobec polityki rządu. Ponad połowa (56%) akceptuje także organizowanie, choć pod ściśle określonymi warunkami, demonstracji ulicznych w proteście lub obronie czegoś lub kogoś. Taki sam jest również poziom akceptacji protestów poprzez rozlepianie plakatów w miejscach publicznych (56%). Niemal połowa respondentów (46%) akceptuje rzadko spotykaną w naszym kraju (choć stosowaną np. przez celników i lekarzy) metodę protestu, jaką jest strajk włoski, czyli nadmiernie drobiazgowo i powolne wypełnianie wszystkich procedur wymaganych na danym stanowisku.

O pozostałych formach protestu można powiedzieć, że w ogólności nie są akceptowane społecznie, choć w szczególnych okolicznościach zapewne mogłyby uzyskać większe poparcie. Tylko niespełna jedna trzecia ankietowanych aprobuje podejmowanie

na znak protestu okupacji budynków publicznych (30% wobec 64% dezaprobaty), a także blokowanie dróg (odpowiednio: 31% i 64%). Warto jednak zauważyć, że jeśli chodzi o blokowanie dróg, to tę formę protestu akceptuje prawie połowa rolników (48%), dla których jest to praktycznie jedyna skuteczna forma publicznego wyrażania swego niezadowolenia. Spośród poddanych ocenie metod walki o swoje prawa lub wyrażania protestu najmniejsze poparcie społeczne ma strajk głodowy, aprobowany przez jedną czwartą badanych (25%), podczas gdy większość (67%) jest przeciwna takiemu sposobowi wyrażania sprzeciwu.

Tabela 6

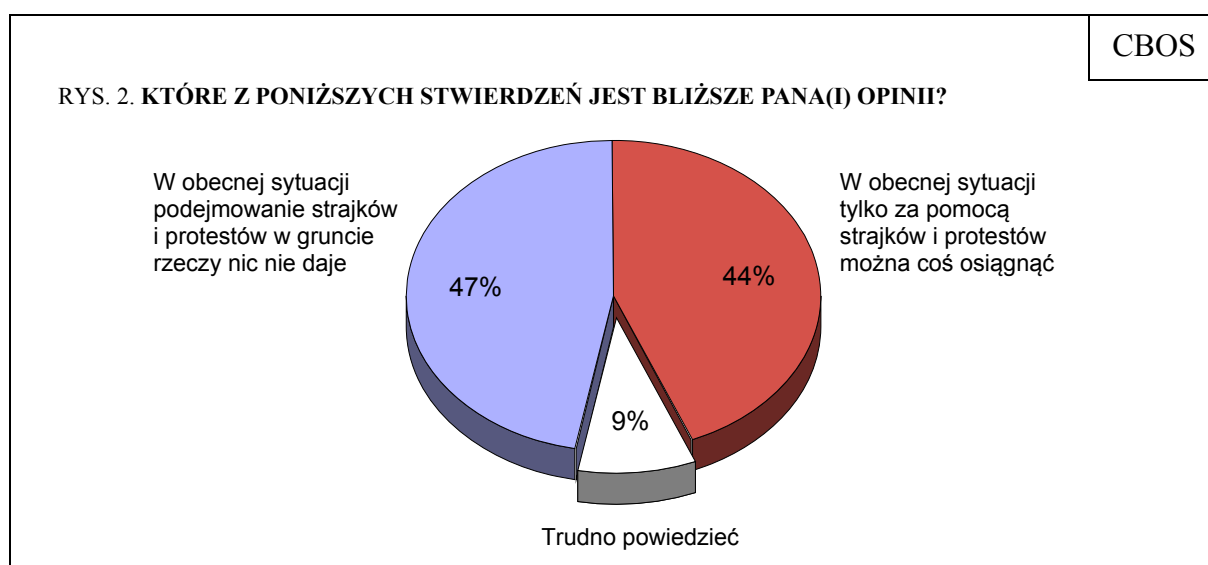
Czy akceptuje Pan(i) czy też nie takie formy sprzeciwu wobec polityki rządu, jak:	Wskazania respondentów według terminów badań						
	I '95	VIII '96	VIII '98	VI '99	VI '02	VI '12	IV '13
	w procentach						
– zbieranie podpisów pod petycjami i protestami							
Akceptuję	73	62	74	74	79	83	73
Nie akceptuję	20	33	22	20	16	13	22
Trudno powiedzieć	7	5	4	6	5	4	5
– happeningi, akcje mające na celu zwrócenie uwagi na jakiś problem społeczny							
Akceptuję	-	-	-	-	-	76	68
Nie akceptuję	-	-	-	-	-	15	24
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	9	9
– strajki							
Akceptuję	50	28	43	55	47	67	62
Nie akceptuję	41	67	52	39	46	27	33
Trudno powiedzieć	9	5	5	6	7	5	5
– rozlepianie plakatów							
Akceptuję	65	45	60	55	70	68	56
Nie akceptuję	29	50	36	39	26	28	39
Trudno powiedzieć	6	5	4	6	4	4	5
– demonstracje uliczne							
Akceptuję	49	27	44	45	48	62	56
Nie akceptuję	45	69	51	51	47	34	40
Trudno powiedzieć	7	4	5	4	5	4	4
– strajk włoski, nadmiernie drobiazgowo, powolne wykonywanie swojej pracy							
Akceptuję	-	-	-	-	-	53	46
Nie akceptuję	-	-	-	-	-	37	44
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	10	10
– blokowanie dróg							
Akceptuję	11	7	20	25	21	31	31
Nie akceptuję	83	89	76	72	73	65	64
Trudno powiedzieć	6	4	4	3	6	4	5
– okupowanie budynków publicznych							
Akceptuję	19	10	19	30	26	31	30
Nie akceptuję	73	85	76	65	68	62	64
Trudno powiedzieć	7	4	4	5	6	7	6
– strajk głodowy, „głodówka”							
Akceptuję	16	8	17	21	20	33	25
Nie akceptuję	75	88	78	72	72	61	67
Trudno powiedzieć	8	4	6	7	8	6	8

Porównanie obecnych deklaracji Polaków z poprzednim pomiarem pozwala stwierdzić, że, ogólnie rzecz biorąc, w ciągu ostatnich dziesięciu miesięcy poparcie dla różnych form protestu zmalało. Najbardziej spadła akceptacja łagodnych, ale zarazem, jak się wydaje, mniej skutecznych form protestu, takich jak: rozlepianie plakatów, zbieranie podpisów pod petycjami czy organizowanie happeningów. W mniejszym stopniu zmalało poparcie dla strajków, demonstracji ulicznych, tzw. strajku włoskiego oraz strajku głodowego. Od zeszłego roku Polacy praktycznie nie zmienili zdania na temat blokad dróg i okupowania budynków publicznych.

Patrząc z dłuższej perspektywy można powiedzieć, że poparcie zarówno dla strajków (w różnych formach), jak i demonstracji ulicznych, a także rzadziej popieranych form zbiorowego wyrażania dezaprobaty, takich jak okupowanie budynków publicznych oraz blokowanie dróg – mimo spadku w ostatnim roku – utrzymuje się obecnie na poziomie najwyższym w ostatnim osiemnastoleciu, odkąd prowadzimy badania.

Zdecydowana większość Polaków uważa, że prawo do strajku jest niezbywalną częścią systemu demokratycznego i narzędziem dopuszczalnym zarówno w przypadku niemożności porozumienia się z pracodawcą, jak i legalną (pod pewnymi warunkami) formą sprzeciwu wobec polityki rządu. Ale czy ten rodzaj protestu, jakim jest strajk, to narzędzie skuteczne, przynoszące oczekiwane efekty?

Obecnie nieco więcej ankietowanych sądzi, że podejmowanie strajków i protestów nie jest skuteczne i nie przynosi spodziewanych efektów (47%), niż przychyliła się do opinii, że tylko za ich pomocą można coś osiągnąć (44%).

W stosunku do pomiaru sprzed dziesięciu miesięcy niewiele się w tej materii zmieniło, minimalnie wzrosła jedynie wiara w skuteczność strajków. Również w porównaniu z danymi z końca lat dziewięćdziesiątych oceny skuteczności strajków jako broni w walce o prawa pracownicze i obywatelskie zmieniły się w niewielkim stopniu, choć wówczas wiara w skuteczność strajków była nieco większa. Z najbardziej pesymistyczną oceną skuteczności tego narzędzia demokracji mieliśmy do czynienia w połowie lat dziewięćdziesiątych – wtedy tylko jedna czwarta badanych wierzyła, że jedynie za pomocą strajków można coś osiągnąć, większość zaś miała przeciwne zdanie na ten temat.

Tabela 7

Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) opinii?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VIII '96	VII '99	IX '99	VI '12	IV '13
	w procentach				
W obecnej sytuacji tylko za pomocą strajków i protestów można coś osiągnąć	26	47	44	41	44
W obecnej sytuacji podejmowanie strajków i protestów w gruncie rzeczy nic nie daje	64	41	45	48	47
Trudno powiedzieć	10	12	11	11	9

W skuteczność strajków częściej niż inni wierzą ludzie młodzi – od 18 do 35 roku życia, w tym zwłaszcza w wieku 25–34 lata (52%). Tę formę protestu częściej popierają także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (49%). W grupach zawodowych o celowości tej formy protestu w największym stopniu przekonani są robotnicy, zarówno wykwalifikowani, jak i niewykwalifikowani (odpowiednio: 57% i 56%), pracownicy usług (57%) oraz rolnicy (55%). Z kolei najbardziej ją postępują osoby pracujące na własny rachunek (63%) oraz kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem (56%).

W elektoratach partyjnych przekonanie, że w obecnej sytuacji tylko za pomocą strajków można coś osiągnąć, wyrażają w większości wyborcy PiS (67%). Zwolennicy pozostałych ugrupowań, których liczebność w próbie umożliwia analizy, oraz osoby niezdecydowane, na kogo głosować, na ogół przychylają się do opinii, że w obecnej sytuacji podejmowanie akcji strajkowych nic nie daje.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty	Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) opinii?		
	W obecnej sytuacji tylko za pomocą strajków i protestów można coś osiągnąć	W obecnej sytuacji podejmowanie strajków i protestów w gruncie rzeczy nic nie daje	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	67	28	5
PSL	37	59	4
SLD	37	55	8
PO	24	66	9
Niezdecydowani	42	51	8

Poprzednie badanie realizowaliśmy w czerwcu 2012 roku, w czasie odbywających się w Polsce mistrzostw Europy w piłce nożnej. Tak nagłośnie i wzbudzające pozytywne emocje społeczne wydarzenie mogło, siłą rzeczy, wpływać na opinie Polaków, nawet w tak – zdawałoby się – odległej sprawie, jak gotowość do protestów. Dlatego porównanie z sytuacją sprzed dziesięciu miesięcy może być nieco mylące. Z perspektywy ponaddziesięcioletniej widać jednak, że obecne diagnozy Polaków co do nastrojów strajkowych należą do najbardziej pesymistycznych w całym analizowanym okresie, z podobnymi mieliśmy do czynienia tylko pod koniec 1999 roku. Jednocześnie utrzymuje się (mimo pewnego spadku w ostatnich dziesięciu miesiącach) wysoki poziom akceptacji różnych form protestu wobec polityki rządu, co może świadczyć o pewnym, choć ciągle „drzemającym”, potencjale niezadowolenia społecznego. Szczególnie znacząca wydaje się duża aprobata strajków jako sposobu wyrażania negatywnej opinii o działalności lub decyzjach rządu. Tę metodę wyrażania sprzeciwu wobec polityki rządzących popierają, z jednej strony, najsilniejsza partia opozycyjna, z drugiej zaś – przedstawiciele grup zawodowych szczególnie przywiązanych do tego sposobu wyrażania niezadowolenia i walki o poprawę swego losu. Jak dotąd, strona „pracownicza”, reprezentowana np. przez związki zawodowe, dystansuje się od polityków w ogólności, także od najsilniejszej partii opozycyjnej. Czas pokaże, czy siła niechęci do rządu stanie się tak duża, że skłoni obie strony do wzajemnego współdziałania, czy też nie.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, w najbliższym czasie:				Liczba osób
		strajki i protesty będą się nasilać	sytuacja w kraju uspokoi się - protesty będą wygasać	dojdzie do wybuchu poważnego konfliktu społecznego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		64	11	14	11	1149
Płeć	Mężczyźni	66	14	13	8	549
	Kobiety	63	9	15	14	600
Wiek	18-24 lata	68	15	13	5	138
	25-34	72	6	11	11	234
	35-44	68	14	9	9	193
	45-54	69	12	13	6	193
	55-64	61	13	16	10	197
	65 lat i więcej	49	9	21	21	194
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	9	15	11	437
	Miasto do 20 tys.	64	10	13	12	177
	20-100 tys.	62	15	11	12	223
	101-500 tys. 501 tys. i więcej mieszk.	63	12	20	6	179
Wykształcenie	Podstawowe	56	11	17	15	254
	Zasadnicze zawodowe	64	10	19	7	284
	Średnie	66	11	12	11	382
	Wyższe	71	14	7	9	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	70	18	5	7	120
	Średni personel, technicy	77	9	7	7	51
	Pracownicy adm.-biurowi	69	11	9	11	72
	Pracownicy usług	56	13	20	11	71
	Robotnicy wykwalifikowani	72	11	15	2	121
	Robotnicy niewykwalifik.	56	10	25	10	66
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	74	9	10	7	63
Bierni zawodowo	Renciści	54	10	19	18	79
	Emeryci	54	9	17	20	221
	Uczniowie i studenci	67	18	10	5	81
	Bezrobotni	74	6	18	2	99
	Gospodynie domowe i inni	53	12	11	23	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	74	10	10	6	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	66	16	8	9	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	66	13	13	8	270
	prywatnym gosp. rolnym	64	12	15	8	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	64	8	21	7	176
	501-750	70	8	16	6	134
	751-1000	63	11	18	9	166
	1001-1500	64	15	11	11	194
	Powyżej 1500 zł	66	17	9	8	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	52	11	27	10	194
	Średnie	67	8	14	12	549
	Dobre	67	16	8	9	406
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	4	21	9	63
	Raz w tygodniu	68	10	13	10	538
	1-2 razy w miesiącu	65	12	11	12	149
	Kilka razy w roku	59	14	15	12	289
	W ogóle nie uczestniczy	60	15	14	12	111
Poglądy polityczne	Lewica	69	14	11	6	194
	Centrum	65	14	12	8	422
	Prawica	69	8	17	6	271
	Trudno powiedzieć	53	8	15	24	263

Tabela 2

		Czy akceptuje Pan(i) czy też nie akceptuje takiej formy protestów społecznych, jak strajki?			Liczba osób
		Akceptuję	Nie akceptuję	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		62	33	5	1146
Płeć	Mężczyźni	64	32	4	549
	Kobiety	60	34	6	597
Wiek	18-24 lata	63	31	5	138
	25-34	75	22	3	234
	35-44	63	33	4	193
	45-54	60	35	5	193
	55-64	60	33	6	197
	65 lat i więcej	47	47	6	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	30	5	436
	Miasto do 20 tys.	62	36	3	177
	20-100 tys.	60	34	6	223
	101-500 tys.	64	31	5	178
	501 tys. i więcej mieszk.	53	41	6	133
Wykształcenie	Podstawowe	59	35	6	252
	Zasadnicze zawodowe	68	27	4	284
	Średnie	59	35	5	382
	Wyższe	61	35	4	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	38	3	120
	Średni personel, technicy	67	32	2	51
	Pracownicy adm.-biurowi	61	36	3	72
	Pracownicy usług	79	18	4	71
	Robotnicy wykwalifikowani	72	25	2	121
	Robotnicy niewykwalifik.	67	28	5	66
	Rolnicy	66	28	6	63
Pracujący na własny rach.	46	48	6	43	
Bierni zawodowo	Renciści	56	33	11	78
	Emeryci	49	44	7	219
	Uczniowie i studenci	64	31	5	81
	Bezrobotni	68	29	3	99
	Gospodynie domowe i inni	64	29	7	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	73	26	1	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	66	32	2	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	62	33	5	270
	prywatnym gosp. rolnym	63	33	5	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	72	26	2	176
	501-750	66	29	4	134
	751-1000	70	24	5	166
	1001-1500	54	41	5	194
	Powyżej 1500 zł	56	41	3	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	63	31	7	193
	Średnie	65	30	5	549
	Dobre	57	39	4	405
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	37	6	62
	Raz w tygodniu	63	33	4	536
	1-2 razy w miesiącu	56	36	7	149
	Kilka razy w roku	64	31	5	289
	W ogóle nie uczestniczy	60	33	7	111
Poglądy polityczne	Lewica	61	35	3	194
	Centrum	60	37	4	421
	Prawica	68	29	3	271
	Trudno powiedzieć	59	31	10	261

Tabela 3

		Czy akceptuje Pan(i) czy też nie akceptuje takiej formy protestów społecznych, jak demonstracje uliczne?			Liczba osób
		Akceptuję	Nie akceptuję	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	40	4	1146
Płeć	Mężczyźni	57	39	4	549
	Kobiety	54	41	5	597
Wiek	18-24 lata	58	39	4	138
	25-34	69	28	2	234
	35-44	60	36	4	193
	45-54	52	44	4	192
	55-64	52	43	5	197
	65 lat i więcej	41	52	6	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	39	6	436
	Miasto do 20 tys.	60	37	3	177
	20-100 tys.	58	39	4	223
	101-500 tys.	56	40	4	178
	501 tys. i więcej mieszk.	48	50	2	132
Wykształcenie	Podstawowe	51	45	4	252
	Zasadnicze zawodowe	56	40	5	284
	Średnie	58	38	4	381
	Wyższe	57	39	4	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	55	42	3	120
	Średni personel, technicy	61	37	2	51
	Pracownicy adm.-biurowi	63	33	5	72
	Pracownicy usług	74	22	5	71
	Robotnicy wykwalifikowani	66	33	2	121
	Robotnicy niewykwalifik.	55	41	4	66
	Rolnicy	66	33	2	63
Pracujący na własny rach.	46	48	6	43	
Bierni zawodowo	Renciści	45	50	5	77
	Emeryci	41	52	7	219
	Uczniowie i studenci	61	37	2	81
	Bezrobotni	57	41	2	99
	Gospodynie domowe i inni	57	35	8	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	67	31	2	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	62	35	3	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	38	5	270
	prywatnym gosp. rolnym	63	37		60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	63	35	1	176
	501-750	56	37	7	134
	751-1000	59	35	6	166
	1001-1500	52	46	2	194
	Powyżej 1500 zł	54	44	2	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	38	4	193
	Średnie	55	39	6	548
	Dobre	55	43	2	405
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	60	35	5	62
	Raz w tygodniu	56	39	5	536
	1-2 razy w miesiącu	50	45	5	148
	Kilka razy w roku	56	42	3	289
	W ogóle nie uczestniczy	60	38	2	111
Poglądy polityczne	Lewica	57	41	2	194
	Centrum	52	44	4	421
	Prawica	62	35	3	271
	Trudno powiedzieć	54	39	8	260

Tabela 4

		Które z poniższych stwierdzeń jest bliższe Pana(i) opinii?			Liczba osób
		W obecnej sytuacji tylko za pomocą strajków i protestów można coś osiągnąć	W obecnej sytuacji podejmowanie strajków i protestów w gruncie rzeczy nic nie daje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		44	47	9	1146
Płeć	Mężczyźni	48	46	6	548
	Kobiety	40	49	12	598
Wiek	18-24 lata	48	46	5	138
	25-34	52	40	8	234
	35-44	39	50	10	193
	45-54	44	51	5	192
	55-64	43	45	12	197
	65 lat i więcej	35	52	13	192
Miejsce zamieszkania	Wieś	46	45	9	435
	Miasto do 20 tys.	45	42	12	177
	20-100 tys.	38	52	9	222
	101-500 tys.	46	46	8	179
	501 tys. i więcej mieszk.	39	56	6	133
Wykształcenie	Podstawowe	43	44	13	252
	Zasadnicze zawodowe	49	44	7	284
	Średnie	43	50	7	381
	Wyższe	39	51	10	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	31	56	13	120
	Średni personel, technicy	42	52	5	51
	Pracownicy adm.-biurowi	41	52	7	72
	Pracownicy usług	57	37	6	71
	Robotnicy wykwalifikowani	57	39	4	121
	Robotnicy niewykwalifik.	56	37	7	66
	Rolnicy	55	42	3	63
Pracujący na własny rach.	27	63	10	43	
Bierni zawodowo	Renciści	47	43	9	77
	Emeryci	35	50	15	220
	Uczniowie i studenci	47	50	3	81
	Bezrobotni	48	46	6	99
	Gospodynie domowe i inni	31	49	20	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	49	44	7	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	51	40	9	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	52	8	270
	prywatnym gosp. rolnym	51	47	2	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	55	39	6	175
	501-750	41	48	11	134
	751-1000	52	39	9	166
	1001-1500	35	58	7	192
	Powyżej 1500 zł	39	54	7	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	40	10	192
	Średnie	44	46	11	548
	Dobre	41	53	6	406
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	37	17	63
	Raz w tygodniu	42	48	10	536
	1-2 razy w miesiącu	44	50	7	149
	Kilka razy w roku	48	44	7	288
	W ogóle nie uczestniczy	36	54	9	111
Poglądy polityczne	Lewica	45	50	5	194
	Centrum	41	52	7	422
	Prawica	49	43	8	270
	Trudno powiedzieć	42	42	16	261